

Л. Д. Федорова

Київське товариство охорони пам'яток старовин і мистецтв

КИЇВСЬКЕ ТОВАРИСТВО ОХОРОНИ ПАМ'ЯТОК СТАРОВИНИ І МИСТЕЦТВА

Засн. 1910 з метою виявлення й охорони пам'яток історії та культури на тер. Бессараб., Волин., Гроднен., Катеринослав., Київ., Люблін., Мінської, Поділ., Полтав., Черніг. і Херсон. губерній. Почес. голова – київ., поділ. і волин. генерал-губернатор Ф. Трепов; справами керували рада, розпорядчий комітет і заг. збори. Раду очолювали: єпископ Чигиринський Павло (Преображенський), від 1911 – київ. губернатор О. Гірс, від 1913 – голова Київ. земської управи М. Суковкін, від 1915 – київ. губернатор [О. Ігнат'єв](#), від 1917 – проф. Київ. духов. академії [В. Завітневич](#). Секр. ради – ст. ад'ютант штабу Київ. військ. округу Б. Стеллецький, діловод упр. генерал-губернатора О. Левицький (від 1913). Головою розпорядчого комітету був ст. чиновник з особливих доручень при генерал-губернаторі О. Мердер. Член Товариства були відомі історики, археологи, діячі культури і мистецтва (понад 320 осіб). Серед них – [М. Біляшівський](#), [К. Болсуновський](#), [С. Голубєв](#), [В. Данилевич](#), [Л. Добровольський](#), [М. Довнар-Запольський](#), [Ф. Ернст](#), [В. Іконников](#), [І. Каманін](#), [Ю. Кулаковський](#), [Д. Мілеєв](#), [Н. Полонська-Василенко](#), [А. Прахов](#), [Ю. Сіцинський](#), [М. Стороженко](#), [О. Терещенко](#), [Ф. Титов](#), [В. Хвойка](#), [Д. Щербаківський](#), [В. Щербина](#). У Києві наглядали за земляними роботами під час будівництва, розпланування вулиць, прокладання водогонів, збиранням археол. знахідок, дослідж. печер; розкопками Китаїв. печер та курган. могильника, підзем. ходів і споруд на тер. Софії Київської, Чорнобил. городища; сприяли ремонту та реставрації Золотих воріт, Звіринец. печер, укріплення Андріїв. гори і фундаментів Андріїв. церкви. Обстежували й досліджували пам'ятки на тер. Пд.-Зх. краю, порушували клопотання про ремонт пам'яток архітектури у м-ку Сатанів (нині смт Городецент р-ну), замків у містах Старокостянтинів (обидва – нині Хмельн. обл.) та Острог (нині Рівнен. обл.), замку і костелу в Луцьку тощо. 1912 засн. бібліотеку і музей Товариства (зберігач О. Ертель). 1913 відкрито Уман. відділ. Товариства (голова Х. Ящуржинський). Співпрацювало із Київ. відділом Імперат. рос. воєнно-істор. товариства, Істор. товариством Нестора-літописця, Київ. товариством старожитностей і мистецтв, Церк.-археол. товариством при Київ. духов. академії. Припинило існування через формування рад. системи держ. пам'яткоохорон. органів. 1920 музейні та бібліотечні колекції

Товариства передано Укр. наук. товариству в Києві.

Державний архів

ЦДІА України в Києві. Ф. 275, оп. 1, спр. 3, 10, 23, 25, 26, 43.

Рекомендована література

1. Устав Киевского общества охраны памятников старины и искусства. К., 1910;
2. Григор'єва Т., Денисенко Г. З історії збереження історико-культурної спадщини України: діяльність Київ. товариства охорони пам'яток старовини і мистецтва // Наук. зап. Нац. університету «Києво-Могилян. академія». 1993. Т. 3;
3. Федорова Л. Д. Діяльність Київського товариства охорони пам'яток старовини і мистецтва зі збереження культурної спадщини України 1910–1920 рр. К., 2008.

Бібліографічний опис:

Київське товариство охорони пам'яток старовин і мистецтв / Л. Д. Федорова//
Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І.
Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних
досліджень НАН України, 2012. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-11272>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України
([докладніше](#)).